

Az egyenlő érdemességük között a Háromszék-vármegyei születésűek elsőszében részesíttetnek.

Az odaitélt segélyek azoknak, kik azokat elnyerik, előjáró hatóságaik útján közvetlenül Budapestre való utazásuk előtt fognak kiszolgáltatni.

Budapest, 1896. február 20.

A titkári hivatal.

Megnyomtatás II. kötetéről

Felhívás a f. év tavaszán tartandó erdészeti államvizsgák tárgyában.

A f. év tavaszán erdészeti államvizsgát tenni szándékozók figyelmeztetnek, hogy a vizsgaletétel engedélyezéseért a fennálló vizsgálati szabályzat értelmében beadandó folyamodványaikat a szabályszerűleg szükséges okmányokkal és szakbeli leirással felszerelve legkésőbb f. évi márczius hó 15.-éig „Az erdészeti államvizsgáló bizottság elnökéhez“ (Budapest, földmívelési ministerium erdészeti osztály) bérmentve küldjék be.

Különfélék

Az erdészet-történeti adattár, melynek kiadását egyesületünk 1893. évi közgyűlése elhatározta, mintegy 150 ívet magában foglaló három vaskos kötetben augusztus végeig teljesen kikerül a nyomda alól. A nagyszabású munka erdészetünknek történeti fejlődésére olyannyira tiszta világosságot vet, hogy a mellett a további kutatások is most már egész biztossággal s jelentékenyen nagyobb könnyűséggel történhetnek, s adathalmazának gazdagsága és kiváló érdekessége révén megérdemli, hogy szaktudományunk művelői, a magyar erdészek, a nagy fáradsággal összeállított művet mennél számosabban megszerezzék.

A lapunkban eddig megjelent közlésekből s a jelen füzetben közölt jegyzőkönyvből mindenki előtt ismeretes,

mily becses munkáról van szó. Ezekre való utalással itt csak arra a körülményre kell figyelmeztetnünk, hogy a munkának megszerzése a nagy kiadási költségekre s a munka terjedelmére való tekintettel az eddig követett módtól eltérően, és pedig márczius 15.-én letelő határidőig bejelentendő megrendelések útján történhetik.

Minthogy a kinyomandó példányok száma ekkor véglegesen megállapittatik, amin azután változtatni nem lehet, a megrendeléseknek idejében való megtételére a t. egyesületi tagok szives figyelmét e helyen is kívánatosnak látszott felhívni.

A megrendelések megtételére, a fizetési módokatokra, a mű árára stb. vonatkozólag teljes tájékozást nyújt az e füzethez mellékelt felhívás. *Arató.*

Védekezés az üregi nyulak ellen. Alig néhány éve, hogy az alföldi s a sikvidéki gazdák köréből igen elkeseredett panaszok hallatszottak s a panasz itt-ott igen magasra felcsapott, követelőleg emlegetvén, hogy a nyulokozta károk türhetetlen mértéke miatt rendkívüli intézkedésekhez kell nyulni, s a törvényes védelmet így vagy úgy megszorítva, a nyulállományt a károsított vidéken szabadabb lelövés engedélyezésével meg kell apasztani.

Igen természetes, hogy az akció reakcióit itt is szült s a panaszkodókkal szembe szállt mihamar néhány megnyugtató hang, melyből nem hiányzott a szemrehányás sem, hogy a gazdák a gyümölcsöseik védelmére nem gondolnak eléggé, hogy a szegény állatok rendszerént a kegyetlenebb tél idején okoznak jelentékenyebb károkat, mikor egyéb táplálékhoz nem jutva, csupa kényszerűségből is ráesnek a fakéregre, pedig ha a gazdák s a kényesebb vagy a nyulnak kedvesebb fanemekből álló erdő-

sítések tulajdonosai kevés költség ráfordításával olyan fű-fafélét tenyésztenének a nyuljárta helyeken, a melyek néki kedvesek s azokat télviz idején számukra hozzáférhetővé tennék, mindjárt nem lenne annyi ok a panaszra.

Aztán a csete-paté elhallgatott, talán, mert az adott tanácsokat követték többeken is, vagy mert enyhe tél következett, mikor a nyul a hó vékony rétege alól könnyen kikaparhata élelmét. Hogy volt azóta is károsítás arról lapunk is hozott hirt. (1895. évf. 588. és köv. old.)

A kiméletes védekezés alkalmazását a mezei nyul még csak megérdemli, de kevésbé az üregi nyul, mely ha valahol tulságosan elszaporodik, — s erre nagy természetes hajlandósága van, — jelentékeny károkat okoz és a védekezésnek, jobban mondva az irtásnak erélyesebb módjaival s kiméletlenebb eszközeivel is meglehetősen daczol.

Megemlítésre méltó, hogy az üregi nyul szereplésével a legutóbbi időben magának a földmivelésügyi s a belügyi ministeriumnak is foglalkoznia kellett.

A csurgói hegybíró ugyanis több hegybeli szőlőtulajdonossal Somogyvármegye alispánjánál panaszt emelt az üregi nyulak ellen, elkeseredetten kérvén, hogy a türhetlen mértékben elszaporodott állatok a mezőgazdaságról és mezőrendezéségről szóló törvény (1894: XII. tcz.) 54. §-a alapján üldözés alá vétessenek. A főszolgabíróság a panasz indokoltságát megállapítván, arra nézve is nyilatkozott, hogy az üregi nyulak nem csak a magán szőlőket, hanem az ottani uradalom területeit is megszállották s hogy az uradalom már pusztítgatja is őket, csakhogy nehéz feladat az! Mérgezésre szinte gondolni sem lehet, mert egy-egy lakásba is sok ki-beut vezet, azonfelül

az állat növényevő; löni is bajos, mert fúrge nagyon s ha észre vesz valamit, tüstént bentterem a lyukjában.

Minthogy utóbb az érdekelt lakosok a szenvedett károkra hivatkozva adójuk elengedését s a vadászati törvény módosítását, de legalább is az üregi nyul szabad vadászhatását kérték, a földmivelésügyi ministerium az ügy megvizsgálására nem késett szakközegét, a vadászfelügyelőt a helyszínre küldeni.

A helyszini szemle, mint rendesen, most is helyesbítette s enyhítette a panaszt, kiderítvén, hogy a kár ugyan megvan, csakhogy azt kisebb mértékben az üregi nyul, mint inkább a mezei nyul tette, s hogy nem is csuda, ha ilyen feltünőbb kár esett a szőlőhegy gyümölcsösében, mert igen magas volt a hó, a nyulak rendes eledelükhöz nem jutottak, s a gazdák se be nem kötözték a gyümölcsfáikat, se el nem hányták körülük a méternyi sőt másfél méteres havat. Kiderült az is, hogy az üregi nyul gazdagon tenyészik ugyan a szőlőkben, de ennek meg az az oka, hogy a szőlős gazdák a hegygyepüt ősi szokás szerint venyigéből rakták meg s a felhalmozott venyigekötegek, alul erősen korhadozva, néhol két-három méter széles bástyaként övezik a hegyet.

Ily körülmények közt természetesen a birtokosok panasza meglehetősen meggyengült, s a kérelmük támogatására szolgáló indokok a maguk hibáival, mulasztásaival kerültek szembe. A földmivelésügyi ministerium azonban azt, a mit tehetett, megtette. Kísérleteket tétetett az üregi nyul irtásánál alkalmazható mód megállapítása céljából.

Külföldön kezdtek a legközelebb ilyen kísérleteket, a filloxeraölő szénkénnel támadván meg az üreglakó

káros mezei állatokat, poczkot, egeret, ürgét. A siker nem maradt el.

Ez a módszer azonban, amint a kísérletek Csurgó körül megmutatták, az üregi nyul pusztítására nem jól alkalmas. A nyul földbe vájt lakása tekervényes is, meg mély és nagy is, azonfelül nemcsak egy, hanem több ki-bejárás is vezet hozzá. A szénkéneg tehát nem bírja elegendőképen megtölteni, megterhelni az üreglakás levegőjét, s gyorsan elillan. Hatása nem lehet halálos az üreglakókra, vagy legalább nem annyiszor, hogy azzal megelégedni lehetne.

A m. kir. állami rovartani állomás assistensének jelentése szerint a Festetics-féle uradalom területén teljesített kutatások, ásások azt mutatták, hogy az ottani fáczánosban lévő nyultanya mintegy másfél méternyi mélységben körülbelül 100 négyszög méternyi területre terjeszkedik ki, sőt egy-egy üregnek még azon túl is van folytatása. Itt a szénkénegezésre gondolni se lehet.

A szőlőgyepű nyujtotta kitünő tanyán a szénkéneg alkalmazása szintén nem nyujthatna sikert. Ott az üregek nem hatnak a föld szine alá, hanem csak félig-meddig vannak abba vájva, tetejüket a gyepű venyigéje alkotja. Mindazonáltal ott, hol a bokortüske megengedte a gyepű megközelítését, inkább ijesztésül, két-két lépésre 20—20 gramos adag szénkéneget löveltek a gyepű üregeibe, csak azt várván ettől, hogy az ott tartózkodó nyulak kiugorjanak üregeiből. A gyepű egyik 50 méternyi részletéből csak egyet zavartak ki, ami legalább arról tett megnyugtató tanuságot, hogy a veszedelem nem olyan nagy, hogy rendkívüli védekezés-módokhoz kellene nyulni.

Az igazság érdekében azonban meg kell említeni, hogy az üregi nyul még 1894. évben is igen nagy szám-

ban volt, hanem a 94/95 évi kemény tél, a nedves tavasz s a nagyobb záporok következtében — úgy, amint az ország más vidékein is, — az a nagy szám igen megfogyott.

Mindazonáltal a csurgóiaknak jó lenne az adott tanácsot megfogadva: széthányani a különben is nagy helyet foglaló gyepüt, s telenkint pedig feltett fáik törzsét bekötözni.

(Közli: *Arató.*)

A faszénégetés külön megadóztatása. A szászsebesi m. kir. erdőhivatal kerületében az egyik erdőgondnokság rég idők óta üzi a szénégetést, hogy azzal a vajdahunyadi m. kir. vasgyárat évről-évre ellássa. A szénégetés külön megadóztatására az 1893-ban eljáró adókető bizottság gondolt legelőször és azon a czímen, hogy az haszonhajtó üzlet, a keresetadó törvény (1875: XXIX. t.-cz.) 1. és 2. §§-ai alapján a szénégetést a keresetadó III. osztályába tartozónak jelentvén ki, az adóösszeget a következő három évre ki is rőtta s a kiróvást a felebbezés után II. fokulag az adófelszólamlási bizottság is helyben hagyta. Ismételt felebbezésre III. fokban s végérvényesen a pénzügyi közigazgatási bíróság ítélete alá kerülvén az ügy, a hozott ítélet, a korábbi határozatok megváltoztatásával, a kirótt adót törölte.

Minthogy az ügy állását leginkább a bíróság felfogásának ismerete s illetve azoknak az indokoknak mérlegelése világíthatja meg, a mik a III. fokú ítéletben foglaltatnak, az ítéletnek e részét, hasonló esetekben jó szolgálatot tehető tájékoztatásul, czélszerűnek tartom lehetőleg szóról szóra megismertetni.

Az ítélet szerint a pénzügyi közigazgatási bíróság a III. osztályu keresetadó alá vonás s az adó kivonására

vonatkozó határozatok megváltoztatásával a kirótt adót a következő indoklással törölte.

A hivatalos helyről beszerzett adatokból világosan kitűnt, hogy a kérdéses széntermelés az erdészeti üzemnek, mint gazdasági foglalkozásnak folyamánya, kizárólag az erdei termények értékesítésének módját képezi, ipari és kereskedelmi avagy az erdészeti üzemtől eltérő külön haszonhajtó foglalkozásnak egyáltalán nem tekintendő s ezért az 1875. évi XXIX. t. cz. 1. §-a értelmében keresetadó alá annak kevésbé vonható, mert a jelzett foglalkozásból erdő jövedelem a földadó által közvetlenül érintve van, s különben is a termelt szén az államkincstár által a maga részére használtatik fel s így ezen erdei termelés után III. oszt. keresetadó kivetésnek annál kevésbé van helye, mivel a kereseti adó törv. és szab. 2. szak. 2. §-a értelmében az államkincstárnak csak azon jövedelme tartozik keresetadó alá, melyet az magán személy gyanánt üzött iparból huz, ilyesmiről azonban jelen esetben szó sem lehet. (Közli: *Arató.*)

Halálozás. Prindl András, nyugalmazott m. kir. erdőmester (Nagy-Maroson), az országos erdészeti egyesület alapító tagja, Kuntzl Antal, nyugalmazott közalapítványi erdőgondnok (Veszprém), az országos erdészeti egyesület alapító tagja, meghalt. Béke poraikra!

Változások az erdészeti szolgálat körében.

Kir. erdőfelügyelők kinevezése. (A Hivatalos Közlöny f. é. 20. számából.)

Földmivelésügyi magyar ministerem előterjesztésére Dömötör Tihamér, Lauko Sándor és Halász Géza I. osztályu alerdőfelügyelőket erdőfelügyelőkké kinevezem.

Kelt Bécsben, 1896. évi január hó 9.-én.

Ferencz József s. k.

Darányi Ignác s. k.